

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 7. Quid adulti possint vel non possint mereri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

ARTICULUS VII.

Quid adulti possint vel non possint mereri.

RESPENSIO I.

Adulti, qui iustificantur, non merentur de condigno primam gratiam actualem, imò nequidem merentur de congruo.

Prob. 1. pars. Nam 1. sic loquitur Apostolus, Rom. cap. 3. *Iustificati gratis per gratiam ipsius.* Et cap. 11. *Si autem gratia, jam non ex operibus: alioquin gratia jam non est gratia.* His autem locis Apostolus, interprete S. Augustino cum aliis Patribus, qui contra Pelagianos & Semipelagianos scripserunt, loquitur de gratia actuali, quæ nostræ justificationis exordium est, quatenus per eam prævenimur à Deo, & vocamur ad exercendos actus salutare, quibus disponimur ad accipiendum justificationis beneficium. Atqui hujus gratiæ collationem nullum de condigno meritum supponere, saltem asserit Apostolus. Ergo, &c.

2. Cum Augustinus, & alii Patres qui post eum scripserunt, contra Pelagianos & Semipelagianos contendunt gratiam, quæ efficienter iustificamur, non secundum merita nostra dari, saltem intelligunt merita, quibus de condigno meremur mercedem aliquam. Atqui gratia, quæ efficienter iustificamur, est prima actualis gratia. Ergo, &c.

3. Synodus Arausica II. sic ait cap. 18. *Debetur merces bonis operibus; sed gratia, quæ non debetur, precedit ut fiant.* Hic Synodus loquitur saltem de prima gratia actuali, & dicit eam non deberi. Atqui deberetur nobis, si eam de condigno mereremur. Ergo, &c.

4. Synodus Tridentina, sess. 6. cap. 5. *Declarat ipsius justificationis exordium in adultis à Dei per Christum Jesum præveniente gratia sumendum esse, hoc est, ab ejus vocatione, quæ nullis eorum existentibus meritis, vocantur, ut qui per peccata à Deoaversi erant, per ejus excitantem atque adjuvantem gratiam, &c.* At si nulla præexistunt merita in adultis peccatoribus, cum primam actualem gratiam accipiunt, quomodo eam de condigno mereri possunt?

Prob. 2. pars. Quia 1. Apostolus asserit primam gratiam actualem dari à Deo independentem ab omni opere bono precedente, adeoque tam meritum de congruo, quam meritum de condigno excludit.

2. Cum Patres contra Pelagianos & Semipelagianos asserunt primam gratiam actualem non dari secundum merita nostra, tam intelligunt merita de congruo, quam merita de condigno. At verò Semipelagiani nunquam dixerunt, fidem, & alia bonorum operum initia, ex solis naturæ & arbitrii viribus profecta, esse de condigno meritoria, sed ad summum de congruo meritoria esse voluerunt. Ergo Patres contra eos disputantes vel nihil egerunt, vel à primæ gratiæ actualis collatione meritum quodlibet, etiam improprium & de congruo tantum, removendum esse probaverunt.

3. Cum Tridentinum asserit adultos peccatores actualem gratiam, quacum ad justificationem sese preparare possint, accipere nullis precedentibus suis meritis, manifestè removel meritum etiam de congruo tantum. Nam qui dicit nulla merita, omnia negat; & qui omnia negat, merita etiam de congruo excludit.

4. Si adultus peccator potest de congruo mereri primam gratiam actualem, quacum sese disponit ad justificationem, certè per opera moraliter bona, ad quæ sufficiunt solæ arbitrii vires. Atqui hoc dici non potest: alioqui est ex operibus, & sic gratia non est gratia. Item homo habet aliqua opera ad salutem conducentia, quæ non accepit à gratia, contra illud Apostoli: *Quid habes, quod non accepisti?* Item homo sine gratiæ auxilio se ipsum discernit, contra illud Apostoli: *Quis te discernit?* Item

homo gloriari potest de bono arbitrii sui usu, contra illud Apostoli: *Qui gloriatur, in Domino gloriatur.*

5. Denique, si prima gratia actualis, quæ adultus congruè vocatur ad fidem, cadit sub meritum etiam de congruo tantum, dabitur ex parte hominum ratio, cur unus moveatur efficaciter ad credendum, alter verò non moveatur. Atqui hoc aperte repugnat Apostolo dicenti, Rom. cap. 9. *Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.... Cujus vult miseretur, & quem vult indurat.* Et c. 11. *O altitudo divitiarum sapientiæ & scientiæ Dei: quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, &c.* In quæ verba ita disserit S. Augustinus epist. 105. ad Sixtum: *Cur autem illo credat, ille non credat, cum ambo idem audiunt, & si miraculum in eorum conspectu fiat, ambo idem vident: altitudo est divitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, cujus inscrutabilia sunt judicia, & apud quem non est iniquitas, dum cujus vult miseretur, & quem vult obdurat.* Ex quibus aperte colligitur, actualis, quæ ad fidem convertitur adultus, gratiæ collationi, nullum opus bonum, ex solis naturæ viribus factum, præire etiam per modum meræ conditionis sine qua non.

RESPENSIO II.

Adulti, qui iustificantur, non merentur de condigno primam gratiam sanctificantem, sed merentur eam de congruo.

Prob. 1. pars. 1. Ex Apostolo, Rom. cap. 3. dicente: *Iustificati gratis per gratiam ipsius.* Unde sic argumentor. Si adultus, qui iustificatur, meretur de condigno primam gratiam sanctificantem, non iustificatur gratis. Conf. repugnat Apostolo. Ergo, &c. *Prob. seq. maj.* Si adultus, qui iustificatur, meretur de condigno primam gratiam sanctificantem, meretur de condigno causam formalem suæ justificationis. Sed qui meretur de condigno causam formalem suæ justificationis, non iustificatur gratis: meretur enim de condigno suam justificationem. Ergo, &c. Hinc non possumus non assentiri iis, qui dicunt hanc partem nostræ assertionis esse de fide.

2. Ex S. Augustino in epist. 105. ad Sixtum, ubi sic ait: *Nullane sunt merita iustorum? Sunt planè, quia iusti sunt; sed ut iusti fierent, merita non fuerunt. Iusti enim facti sunt, cum iustificati sunt: sed, sicut dicit Apostolus, iustificati gratis per gratiam ipsius.* Et ex Trident. sess. 6. cap. 8. ubi hæc leguntur: *Gratis autem iustificati ideo dicamur: quia nihil eorum, quæ justificationem præcedunt, sive fides, sive opera, ipsam justificationis gratiam promerentur.* Manifestum autem est S. Augustinum, & Synodum Tridentinam saltem loqui de merito propriè dicto, & de condigno. Ergo ex S. Doctore, & Tridentina Synodo, adultus qui iustificatur, non meretur de condigno suam justificationem, adeoque nec primam gratiam sanctificantem, quæ est causa formalis illius.

3. Ratione. Nam si adultus, qui iustificatur, meretur de condigno primam gratiam sanctificantem, certè sic meretur illam per actus salutare, quibus sese disponit ad accipiendum justificationis beneficium; adeoque actus illi habent condignitatem ad gratiam illam, hoc est, moralem cum illa ut mercede æqualitatem, vi cuius in illam ut mercedem, supposita promissione divina, jus justitiæ acquiritur adultus, qui iustificatur. Atqui hoc dici non potest. Ergo, &c.

Prob. min. Nam si actus salutare adulti sese ad justificationem disponentis, habent condignitatem ad primam gratiam sanctificantem, accipiunt illam saltem ex parte à dignitate, quam operans habet ut iustus, amicus Dei, & filius ejus adoptivus; adeoque accipiunt illam saltem ex parte ab ipsa prima gratia sanctificante, à qua operans habet, ut sit iustus, amicus Dei, & filius ejus adoptivus. Abiurdum conf. Nam si actus salutare adulti sese ad justificationem

stificationem disponentis, condignitatem ad primam gratiam sanctificantem accipiunt ab ipsa prima gratia sanctificante, meritum condignitatem ad primum accipit ab ipso premio; quod est absurdum; premium enim non facit, sed supponit dignitatem & æstimabilitatem operis, cuius est premium: cum opus per suam dignitatem, & æstimabilitatem ad dandum premium moveat præmiantem. Ergo, &c.

Prob. 2. pars. Ex S. Augustino in epist. 105, ad Sixtum: *Sed nec ipsa, inquit, remissio peccatorum sine aliquo merito est, si fides hanc impetrat: neque enim nullum est meritum fidei, quæ scilicet in adulto peccatore, se ad justificationem disponente, per alios subsequentes actus salutares, ac imprimis per contritionis actum operatur.* Atqui fides, cum aliis operibus salutaribus, quæ illam subsequuntur, non potest impetrare remissionem peccatorum, nisi impetrando primam gratiam sanctificantem, sine qua ut causa formali justificationis, peccata non condonantur. Ergo, &c.

2. Ex Tridentino Concilio, sess. 14, cap. 4, ubi dicitur: *Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus necessarius.* Quibus verbis æquivalenter dicitur, per contritionis motum, modò cetera, quæ requiruntur, omnia adfint, veniam peccatorum, adedque primam gratiam sanctificantem, sine qua venia illa non datur, impetrari; sine contritionis motu, etiam si adfint cetera omnia, quæ requiruntur, non impetrari.

3. Meritum de congruo dicitur illud, quod vim habet ex decentia quadam inducendi Deum ad dandum aliquid. Atqui actus salutares, quibus adultus ad justificationem disponitur, vim habent ex decentia inducendi Deum ad dandum primam gratiam sanctificantem: sunt enim honesti, liberè facti ex instinctu Spiritus S. & interioris gratiæ adjutorio, adedque supernaturales, & ejusdem ordinis cum prima gratia sanctificante. Ergo, &c.

RESPONSIO III.

Adultus, qui justificatur, non meretur de condigno primam gloriam.

Prob. 1. Nam si adultus, qui justificatur, meretur de condigno primam gloriam, certè per actus salutares, quibus disponitur ad recipiendam primam gratiam sanctificantem, cui responderet prima gloria. Atqui hoc dici non potest. Ergo, &c. *Prob. min.* Nam ut actus salutares mereantur de condigno gloriam, requiritur ut fiant ab homine, tempore, aut saltem natura prius iusto, amico Dei, & filio ejus adoptivo, quàm fiant. Atqui actus salutares, quibus adultus disponitur ad recipiendam primam gratiam sanctificantem, cui responderet prima gloria, non sunt ab homine, tempore aut natura prius iusto, &c. Fiunt enim ab homine non solum natura, sed tempore prius peccatore, quàm fiant. Ergo, &c.

Prob. maj. Ex S. Augustino loco supra laudato, ubi dicit: *Nullane sunt merita iustorum? Sunt plane, quia iusti sunt.* Ergo, juxta S. Doctorem, prius est hominem esse iustum, quàm exercere posse opera de condigno meritoria. Idem aperte significat Tridentinum sess. 6, cap. 10, cum ait: *Nihil ipsis iustificatis amplius deesse* (pondera hanc vocem, amplius) *credendum est, quominus plenè illis quidem operibus, quæ in Deo sunt facta .... & vitam æternam .... verè promeruisse censeantur.* Juxta Synodi doctrinam, non qui justificatur, sed qui iustificatus est, adedque qui iustus est, non in fieri, sed in facto esse, ei nihil deest amplius, ad hoc ut verè vitam æternam promereri possit operibus in Deo factis. Ex quo aperte colligitur, operibus in Deo factis, ad vitam æternam verè promerendam defuturum aliquid, si non præcederet status iustitiæ.

Prob. 2. Actus salutares, quibus adultus ad justificationem disponitur, non sunt meritorii de condigno primæ gloriæ. Ergo, &c. Conseq. patet. *Prob. ant.* Si actus illi sunt de condigno meritorii primæ

gloriæ, certè quia, ut voluit adversarii, crescit eorum dignitas & æstimabilitas ex præsentia primæ gratiæ sanctificantis, cui responderet prima gloria. Atqui hoc est falsum. Ergo, &c.

Prob. min. Dignitas seu æstimabilitas meriti non crescit ex solutione mercedis: alioqui solutio mercedis augeret debitum; cum è contra per mercedis solutionem debitum extinguatur, aut saltem minuitur. Atqui prima gratia sanctificans, cui responderet prima gloria, actibus, quibus adultus ad justificationem disponitur, ut meritis de congruo redditur per modum mercedis, non quidem ex iustitia propter defectum morales æqualitatis, sed tantum ex fidelitate debite. Ergo, &c.

Nec dic, quòd prima gratia sanctificans sit tantum merces improprie & late dicta actuum, quibus adultus ad justificationem disponitur. Nam si repugnat æstimabilitatem operis crescere per mercedem proprie & strictè dictam, multò magis repugnat crescere per mercedem, quæ improprie tantum & late merces est: quia si repugnat debitum crescere per mercedis proprie & strictè dictæ solutionem, multò magis repugnat crescere per solutionem mercedis, quæ improprie tantum & late merces est; cum hæc sit minus debita, quàm altera: est enim debita tantum ex fidelitate; altera verò non ex fidelitate solum, sed etiam ex iustitia: item cum hæc excedat æstimabilitatem operis, cui redditur, altera verò non excedat.

Obj. 1. Scriptura & Patres absolute affirmant iustos mereri vitam æternam. *Resp.* Scripturam & Patres loqui indefinite, cum dicunt iustos gloriam æternam mereri. Unde Theologis examinandum relinquitur, utrum iusti de condigno mereantur etiam primam gloriam, an verò tantum augmentum gloriæ. Eos autem non primam gloriam, sed tantum gloriæ augmentum de condigno mereri, nobis videtur probabilius.

Obj. 2. Tridentinum sess. 6, can. 32, aliter loquitur de gratia & gloria; nam de gratia solum ait: *iustum mereri augmentum ejus; de gloria verò dicit: iustum mereri vitam æternam, hoc est, gloriam, & augmentum gloriæ.* *Resp.* Cum Tridentinum ait iustos mereri vitam æternam seu gloriam, indefinite loquitur, & præcendendo à prima & secunda gloria. Cum autem addit iustos mereri augmentum gloriæ, non hoc facit, ut significet eos mereri etiam primum gloriæ gradum, primæ gratiæ sanctificantis correspondentem, sed ad confutandos hæreticos, negantes gloriam augeri per opera bona in statu iustitiæ facta.

Obj. 3. Ex doctrina nostra sequitur adultum salvari posse sine operibus de condigno meritorii vitæ æternæ. Hoc autem repugnat Scripturæ generatim asserenti, unumquemque adultorum mercedem accepturum esse secundum opera sua. Ergo, &c. *Resp.* Majorem veram esse. Nam si adultus, infidelis v. g. statim post actum dilectionis Dei super omnia electum, & acceptum justificationis beneficium moriatur, salvabitur sine meritis de condigno. Scripturæ autem asserenti unumquemque mercedem accepturum esse secundum opera sua, sensus est, quòd illi omnes, qui bona merita habent, mercedem accepturi sint bonis suis meritis proportionatam: sicut qui mala merita habent, penam accepturi sunt proportionatam & debitam malis eorum meritis.

RESPONSIO IV.

Perseverantia finalis non cadit sub meritum de condigno, imò nec sub meritum de congruo, quòd effectum suum infallibiliter obtineat.

Prob. utraque pars 1. Ex Apostolo Philipp. c. 2: *Cum metu, inquit, & tremore vestram salutem operamini: Deus est enim, qui operatur in vobis & velle & perficere pro bona voluntate.* Quibus verbis aperte declarat Apostolus, à puro Dei beneplacito pendere, ut iusti usque in finem accipiant gratiæ actua-

actuales, quibuscum non solum possint observare, sed etiam re ipsa observent mandata divina usque in finem, adeoque sub nullum meritum, cum effectu infallibiliter connexum, cadere gratias actuales efficaces, quibuscum usque in finem perseverant iusti in statu iustitiae: unde iure merito salutem suam, incumbendo bonis operibus, operantur cum metu & tremore.

2. Ex S. Augustino lib. de bono perseverant. c. 8. *Ex duobus piis, cur huic donetur perseverantia usque in finem, illi autem non donetur: inscrutabilia sunt iudicia Dei.* At profecto in hoc non essent inscrutabilia Dei iudicia, si perseverantia caderet sub meritum, etiam de congruo tantum, sed infallibiliter connexum cum effectu: sicut non sunt inscrutabilia in eo, quod unus adultus iustificetur, alter vero non iustificetur, quia iustificatio adulti cadit sub meritum de congruo, per quod obtinetur infallibiliter. Unde quarenti quare unus adultus iustificetur, & alter non iustificetur, responderi potest, quia unus meretur iustificationem, & alter non meretur, quia unus habet praequisitam contritionem, & alter non habet.

Eodem libro cap. 13. sic loquitur: *Unde satis dilucide ostenditur, & inchoandi, & usque in finem perseverandi gratiam Dei non secundum merita nostra dari, sed donari secundum ipsius secretissimam eandemque iustissimam, beneficentissimam, sapientissimam voluntatem.* Quibus verbis S. Doctor omne omnino meritum, sive proprium, sive improprium, per quod perseverantia infallibiliter obtineatur, excludit.

3. Ex S. Thoma 1. 2. quaest. 114. art. 9. in O. ubi, 1. distinguit duplicem perseverantiam, videlicet perseverantiam gloriae, quae ad patriam pertinet, & perseverantiam viae, de qua hic agitur. 2. Perseverantiam gloriae cadere sub meritum, quia comparatè ad motum liberi arbitrii, à Deo praeveniente directi, se habet ut terminus, hoc est, quia liberum arbitrium, à Deo praeveniente, ad illam ut terminum suum tendit per opera salutaria; perseverantiam vero viae sub meritum non cadere, quia est effectus motionis divinae, quae comparatè ad praedictum liberi arbitrii motum se habet ut principium, adeoque est id, quo liberum arbitrium per opera meritoria tendit ad perseverantiam gloriae ut sui motus terminum, sive, quod idem est, est principium omnium operum salutarium, quibus liberum arbitrium perseverantiam gloriae promeretur, proindeque principium est omnis meriti. Principium autem omnis meriti sub meritum cadere repugnat. Unde concludit S. Doctor, Deum perseverantiam viae iis, quibus eam largitur, gratis & independentè ab omni merito, mercedem scilicet, nisi per peccatum impediatur, infallibiliter consequente, largiri.

Verba S. Doctoris sunt haec: *Dupliciter potest aliquis perseverantiam in bono obtinere à Deo. Uno quidem modo per hoc, quod liberum arbitrium determinatur ad bonum per consummatam gratiam: quod erit in gloria. Alio modo ex parte motionis divinae, quae hominem inclinat ad bonum usque in finem .... Illud cadit sub humano merito, quod comparatur ad motum liberi arbitrii, directi à Deo movente, sicut terminus, non autem id, quod comparatur ad praedictum motum, sicut principium. Unde pater, quod perseverantia gloriae, quae est terminus praedicti motus, cadit sub merito. Perseverantia autem viae non cadit sub merito, quia dependet solum ex motione divina, quae est principium omnis meriti: sed Deus gratis perseverantiam bonum largitur, cuicumque largitur. Mens S. Doctoris modò declarabitur amplius.*

4. Ratione. Pro quo nota. Perseverantia alia est gloriae, & alia viae. Perseverantia gloriae est effectus consummatae charitatis, qualis non erit, nisi in patria. Cum autem consummata haec charitas cadat sub meritum, perseverantiam gloriae sub meritum cadere, planum est. Sed de hac perseverantia, ut jam monuimus, hic non agitur.

Perseverantia viae, de qua hic agitur, potest sumi duobus modis. 1. Formaliter; & sic sumpta consistit in bona morte. Hoc modo perseverantiam viae, quam

deinceps perseverantiam simpliciter nominabimus, passim sumit S. Augustinus, ac praecipue & apertissime, lib. de corr. & grat. cap. 12. 2. Praesuppositivè, relatè scilicet ad adultos, qui non statim post acceptam justificationis gratiam, ex huius vitae periculis rapiuntur, sed aliquandiu postea, alii aliis diutius, vivunt, & tamen acceptam in justificatione stolam ad tribunal Christi perferunt. Perseverantia, hoc modo sumpta, consistit in constanti usque in finem mandatorum divinarum observatione, & est effectus motionis divinae efficaciae, usque in finem continuatae, hoc est, collectionis actualium gratiarum efficacium, quibuscum successivè acceptis, liberum hominis arbitrium, malum vitando & operando bonum, mandatorum divinarum tramiti ad viam terminum usque insistit.

Potèd perseverantia, sic accepta, praesupponitur quidem in iis, qui non statim à justificatione rapiuntur, & tamen perseverant finaliter; at non per eam, sed per bonam mortem constituuntur formaliter perseverantes, seu perseverantes simpliciter: unde perseverantiam formaliter sumptam, seu formalem perseverantiam ponimus in bona morte, qua accepta, homo est, non accepta, non est finaliter & formaliter perseverans. His autem praesuppositis.

Argumentor sic. Si perseverantia cadit sub meritum, cum effectu infallibiliter connexum, vel primo, vel secundo modo sumpta. Non primum: nam si bona mors caderet sub meritum, cum effectu infallibiliter connexum, nullus iustus sine bonis operibus, in statu iustitiae factis, bene moreretur; aut cum operibus in statu iustitiae factis, male moreretur. Atqui hoc utrumque repugnat constanti experientiae. Constans enim experientia docet non paucos statim à justificatione, & antequam ulla opera meritoria exercuerint, rapi ex hac vita, & bene mori, & contra multos, qui in statu iustitiae opera meritoria exercuerunt, eaque plurima, etiam heroica, in peccatum prolabi, & male mori. Ergo, &c.

Ratio autem à priori est, non quia repugnat bonam mortem sub meritum cadere: non enim magis repugnat eam cadere sub meritum, quam augmentum gratiae & gloriae: cum non sit aliquid majus in ratione beneficii, quam vita aeterna, quam tamen iusti etiam de condigno merentur per opera in Deo facta: sed quia Deus noluit eam (bonam mortem) supponere merito, proponendo & permittendo illam ut mercedem, vel quasi mercedem retribuendam bonis operibus, etiam in statu iustitiae factis ex auxilio gratiae; eamque voluit à pura sua liberalitate ac misericordia dependere: ita ut quibus conceditur, purè liberaliter ac misericorditer concedatur; quantumvis iusti sint atque sancti, & tempore etiam diutissimo in statu iustitiae, ac christianarum virtutum omnium exercitio permanerint.

Non secundum, quo modo perseverantiam sumit S. Thomas post Apostolum. Nam constans usque in finem mandatorum divinarum observatio est effectus motionis divinae, usque in finem continuatae, & liberum hominis arbitrium ad gloriae terminum efficaciter dirigentis. Atqui haec motio non cadit sub meritum. Ergo nec constans usque in finem mandatorum divinarum observatio, quae est ejus effectus. *Prob. min.* Quia principium omnis meriti sub meritum cadere repugnat. Atqui haec motio in homine iusto est principium omnis meriti: est enim principium omnium operum salutarium, quae ab illo exercantur. Sic ratiocinatur S. Thomas; cujus ratiocinium amplius declarandi gratia.

Sic adhuc argumentor. Constans usque in finem mandatorum divinarum observatio est effectus collectionis gratiarum actualium efficacium, quibuscum successivè acceptis, iustus usque in finem malum vitat, & bonum operatur. Ergo constans usque in finem mandatorum divinarum observatio sub meritum cadere non potest, nisi ratione collectionis illius: nam si iustus nullo pacto meretur collectionem illam, nullo pacto meretur constantem usque in finem mandatorum divinarum observationem: cui enim absque ullo

nullo merito donatur causa, absque ullo merito donatur effectus, causam infallibiliter & sine novo favore consequens. Atqui collectio illa nullatenus sub meritum cadit. Ergo, &c.

Prob. subj. Nam 1. iustus nullatenus meretur actua-lem gratiam efficacem, quæ est prima in illa collectione, & quacum primum opus meritorium exercet; vel meretur illam per actum merè naturalem, quod est Pelagianum. 2. Nullatenus meretur actua-lem gratiam efficacem, quæ in illa collectione secunda est, & quacum exercet secundum opus meritorium: nam si secundam meretur, certè per primam. Hoc autem dici non potest; secunda enim non est terminus primæ, sicut nec tertia secundæ, aut quarta tertiæ, &c. sed unus omnium terminus est, nempe gloria promerenda; unde prima liberum arbitrium non dirigit ad secundam, sicut nec secunda ad tertiam, aut tertia ad quartam, sed omnes communiter liberum arbitrium ad unam gloriam, ut mercedem promerendam, dirigunt.

Præterea, si iustus per primam gratiam meretur secundam; per secundam meretur tertiam, per tertiam quartam, & sic deinceps. Atqui hoc dici non potest: alioqui iustus, accepta prima gratia, ceteras omnes infallibiliter accipiet; loquimur enim semper de merito cum effectu infallibiliter connexo; atque ita infallibiliter usque in finem in mandatorum divinorum observatione perseverabit. Unde ulterius sequitur, iustos omnes, qui habent opera eternæ vitæ meritoria, nullo excepto, salvari, & eos omnes, qui è statu iustitiæ in peccatum prolapsi, male moriuntur, nulla unquam opera vitæ eternæ meritoria habuisse; quæ omnia falsa sunt, & intolerabilia. Ergo collectio gratiarum actualium efficacium, quæ se habet ad modum unius motionis divinæ, usque in finem continuatæ, qua homo ad portum salutis efficaciter dirigitur, secundum nullam sui partem cadit sub meritum, cum effectu infallibiliter connexum; sed secundum omnes & singulas partes ex pura Dei misericordia dependet relatè ad iustos quoscunque, quorumque, & quantacunque opera vitæ eternæ meritoria habeant.

Dices. Possumus ferventi oratione impetrare à Deo finalem perseverantiam, ut ait S. Augustinus lib. de bono persever. cap. 6. *Hoc Dei donum* (finalis perseverantiæ) *suppliciter emereri potest.* Ergo finalis perseverantia cadit saltem sub meritum de congruo. *Resp. dist. conf.* Ergo finalis perseverantia cadit sub meritum de congruo, cum effectu connexum infallibiliter, N. conf. non enim omnes, qui cum fervore orantur aliquando, finaliter perseverant, sed è contra multi ex illis cadunt, & ex hac mortali vita decedunt, antequam resurgant. Ergo finalis perseverantia cadit sub meritum de congruo, quod non nisi fallibiliter cum effectu connexum est, C. conf. quod non est contra assertionem nostram.

RESPONSIO V.

Iusti reparationem post lapsum, neque de condigno, neque de congruo infallibiliter merentur per opera in Deo facta in statu iustitiæ.

Ita S. Thomas 1. 2. qu. 114. art. 7. & *Prob. breviter.* Opera bona in statu iustitiæ facta, neque de condigno, neque de congruo infallibiliter merentur conservationem gratiæ sanctificantis, & auxilia gratiæ efficaciam ad non cadendum. Ergo multò minus sive de condigno, sive de congruo infallibiliter merentur reparationem gratiæ sanctificantis post lapsum, & auxilia efficaciam ad resurgendum: plus enim est, gratiam sanctificantem restitui, quam conservari, & plus est, injusto dari auxilia efficaciam ad dolendum de peccato, quam iusto ad non peccandum; neque invenimus unum magis quam aliud à Deo promissum esse.

Confirmatur experientia. Nam aliqui post plurima & eximia pietatis opera, in statu iustitiæ facta, lapsi non resurgunt, sed in suis peccatis moriuntur. Et

go, &c. Dixi autem, de congruo infallibiliter: possunt enim iusti per opera pietatis in statu iustitiæ facta mereri de congruo, sed fallibiliter, reparationem post lapsum; quia fieri potest, ut Deus iusto lapso auxilium efficaciam ad resurgendum à lapsu donet intuitu alicujus boni operis ab eo facti in statu iustitiæ: quod planè fallibile est; cum nulla illud faciendi extet divina promissio, pendeatque à pura misericordia Dei, qui non semper lapsus à statu iustitiæ, in quo multa bona opera exercuerunt, dat auxilium efficaciam ad dolendum sicut oportet de peccatis, & cum dat, non semper attendit ad bona opera, quæ fecerunt, cum essent iusti.

RESPONSIO VI.

Iusti merentur de condigno augmentum gratiæ sanctificantis.

Est de fide, & *prob. ex Trid. sess. 6. cap. 10. Sic ergo, inquit, iustificati, & amici Dei ac domestici facti, cunctis de virtute in virtutem, renovantur ... in ipsa iustitia per Christi gratiam accepta, cooperante fide bonis operibus, crescunt, atque magis iustificantur ... hoc verò iustitia incrementum petit sancta Ecclesia, cum orat: Da nobis, Domine, fidei, spei & charitatis augmentum.* Et can. 32. *Si quis, inquit, dixerit ... ipsum iustificatum, bonis operibus, quæ ab eo per Dei gratiam, & Jesu Christi meritum, cuius vivum membrum est, sunt, non verè mereri augmentum gratiæ, vitam eternam ... atque etiam gloriæ augmentum: anathema sit.* Sed

Nota 1. Iusti merentur de condigno augmentum gratiæ etiam per actus remissiores habitu jam ante infuso. Nam neque Scriptura, neque Tridentinum, ad merendum de condigno gratiæ augmentum, requirit ut actus meritorius sit habitu præexistente intensior, imò Tridentinum (sess. 6. cap. 16. ad meritum de condigno requirit tantum opus bonum in Deo per ejus gratiam factum ab homine iustificato, & addit esse credendum, quodd nihil amplius requiratur ad verum meritum.

Nota 2. Augmentum gratiæ, posito actu illius meritorio, statim tribuitur iustis, ut colligitur, 1. ex Scriptura, 2. Cor. cap. 4. ubi dicitur: *Renovamur de die in diem.* Apocal. cap. ult. ubi legitur: *Qui iustus est, iustificetur adhuc, &c.* 2. Ex Trid. sess. 6. cap. 10. ubi iustificati dicuntur, in ipsa iustitia per Christi gratiam accepta, fide cooperante bonis operibus, crescere, atque magis iustificari.

Nota 3. Iusti merendo augmentum gratiæ sanctificantis, merentur etiam omnia auxilia, tam temporalia, quam spiritualia & supernaturalia, sine quibus eam conservare non possunt: auxilia enim ad gratiæ conservationem necessaria, sunt ei connaturaliter debita, & cum ea faciunt unam moraliter mercedem. Quare hæc auxilia iustis nunquam denegat Deus, qui proinde iustificatos non deserit, nisi prius ab illis deseratur; attamen quodd potius dentur congrua, quam incongrua, effectus est puræ liberalitatis ac misericordiae divinæ.

RESPONSIO VII.

Iusti merentur de condigno augmentum gloriæ.

Est de fide, & *prob. 1. Ex Scriptura.* Nam dicitur Gal. cap. 6. *Qui seminat in spiritu, in spiritu metet vitam eternam.* Et 2. Cor. cap. 4. *Quod in presenti est momentaneum & leve tribulationis nostræ, æternam gloriæ pondus operatur in nobis.* Et Jacobi cap. 1. *Accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se.* 2. Ex Trid. sess. 6. cap. 32. ubi contrarium asserentes anathematizantur.